

4.4 Školství

V důsledku demografických změn, zejména snižováním počtu narozených dětí, dochází k poklesu počtu dětí navštěvujících mateřské a základní školy, s tím souvisí úbytek počtu těchto škol a jejich pedagogických pracovníků.

Ve školním roce 1992/1993 bylo v Olomouckém kraji 535 mateřských škol s 1 089 třídami, které navštěvovalo 21 853 dětí a o tyto děti se staralo 2 127 učitelů. Ve školním roce 2000/2001 bylo již o 92 mateřských škol méně, počet dětí poklesl o 3 257. V posledním sledovaném roce 2004/2005 došlo opět ke snížení, a to oproti roku 2000/2001 o 90 mateřských škol, 30 tříd, 43 učitelů a 13 dětí. Důvodem může být i situace, že maminky na mateřské dovolené s mladším dítětem do 3 respektive do 4 let věku si většinou starší dítě nechávají doma a mateřskou školu začne dítě navštěvovat až poslední rok před nástupem do školy základní nebo vůbec.

Během analyzovaných let 2000 – 2004 nedocházelo jen ke snižování počtu mateřských škol, tříd, dětí, ale i učitelů. Ve školním roce 2000/2001 vyučovalo v mateřských školách v Olomouckém kraji 1 545 učitelů, v následujících letech docházelo k poklesům až na 1 502 učitelů ve školním roce 2004/2005, což znamenalo snížení o 43 osob. S klesajícími počty učitelů v mateřských školách a snížením počtu těchto škol dochází k růstu průměrného počtu dětí připadajících na 1 učitele, třídu i školu. V prvním sledovaném školním roce 2000/2001 připadalo na 1 učitele 12 dětí, na 1 třídu 22 dětí a na 1 mateřskou školu 42 dětí. V roce 2004/2005 se počty zvýšily, a to na 12 dětí na 1 učitele, 23 dětí na 1 třídu a 53 dětí na 1 mateřskou školu.

Pro srovnání, v předešlých letech (ve školním roce 1992/1993) připadlo v Olomouckém kraji na 1 učitele 10 dětí, na 1 třídu 20 dětí a na 1 mateřskou školu 41 dětí.

Tab. 4.4.1 Mateřské a základní školy

Zdroj: ÚIV

	Školní rok					Rozdíl 2004 - 2000
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	
Mateřské školy	443	428	422	374	353	-90
třídy	838	827	829	814	808	-30
učitelé	1 545	1 527	1 535	1 514	1 502	-43
děti	18 596	18 447	18 572	18 472	18 583	-13
Základní školy	299	297	296	290	279	-20
třídy	3 174	3 093	3 026	2 906	2 736	-438
učitelé	4 475	4 376	4 342	4 264	4 036	-439
žáci	67 280	65 248	62 834	60 335	57 455	-9 825

Na základních školách je situace obdobná jako v mateřských školách. Základní školy zajišťují povinnou školní docházku. Do 90. let bylo v České republice základní vzdělání zajišťováno základními školami nebo zvláštními či speciálními. Od roku 1989 se situace postupně měnila. Vešla v platnost Novela zákona č. 172/90 Sb., která zkrátila povinnou školní docházku z deseti na devět let, ale prodloužila počet ZŠ z osmi na devět let. Se vznikem víceletých gymnázií mohli žáci po úspěšných přijímacích zkouškách být přijati na šestiletá (ze 7. tříd) a osmiletá gymnázia (z 5. tříd). V roce 1995 proběhla další novela ve školství. Základní škola začala být tvořena 1. stupněm (1. – 5. ročník) a 2. stupněm (6. – 9. ročník). Tato novela zákona vstoupila v platnost ve školním roce 1996/1997.

Počet základních škol v Olomouckém kraji od školního roku 1992/1993 do roku 1994/1995 rostl, přibýlo 7 základních škol. Od roku 1995/1996 počet základních škol výrazně klesal, což můžeme přičítat jak odchodu žáků na víceletá gymnázia, tak snižování počtu dětí ve věku, kdy by měly navštěvovat základní školu. Dalším důvodem k snižování počtu základních škol bylo rušení základních škol na malých obcích pro nedostatek žáků. V menších obcích také docházelo ke slučování několika základních škol pod jedno ředitelství, případně slučování mateřské a základní školy pod jedno vedení.

V roce 2004/2005 měl Olomoucký kraj jen 279 základních škol, což bylo o 31 škol méně než v roce 1995/1996. Tak jako v mateřských školách dochází i v základních školách k poklesu počtu žáků, a to za posledních pět let o 9 825 dětí. U počtu učitelů vidíme také úbytek, v roce 2004/2005 oproti roku 2000/2001 pokles o 439 učitelů.

Tab. 4.4.2 Střední školy

Zdroj: ÚIV

	Školní rok					Rozdíl 2004 - 2000
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	
Střední odborná učiliště	44	43	41	42	41	-3
třídy	512	528	505	497	480	-32
učitelé	821	854	830	829	816	-5
mistři odborného výcviku	554	553	534	554	556	2
uční	12 940	13 340	13 080	12 818	12 495	-445
Gymnázia	20	20	20	20	20	-
třídy	331	325	341	337	335	4
učitelé	781	757	790	780	793	12
studenti	9 256	9 232	9 715	9 684	9 695	439
Střední odborné školy	47	47	47	48	48	1
třídy	414	412	412	422	434	20
učitelé	1 127	1 173	1 168	1 208	1 250	123
studenti	12 086	12 014	12 179	12 537	13 124	1 038
Vyšší odborné školy	7	7	7	7	7	-
studijní skupiny	47	51	56	60	58	11
učitelé	129	143	151	153	162	33
studenti	1 054	1 156	1 156	1 261	1 275	221

Důsledkem snížení žáků základních škol je redukce počtu škol a tříd a s tím související pokles průměrného počtu žáků na 1 školu. Zatímco ve školním roce 1992/1993 připadlo na 1 školu 231 žáků, v roce 2000/2001 to bylo 225 dětí na 1 školu a v posledním sledovaném školním roce 2004/2005 již jen 206 dětí na 1 školu.

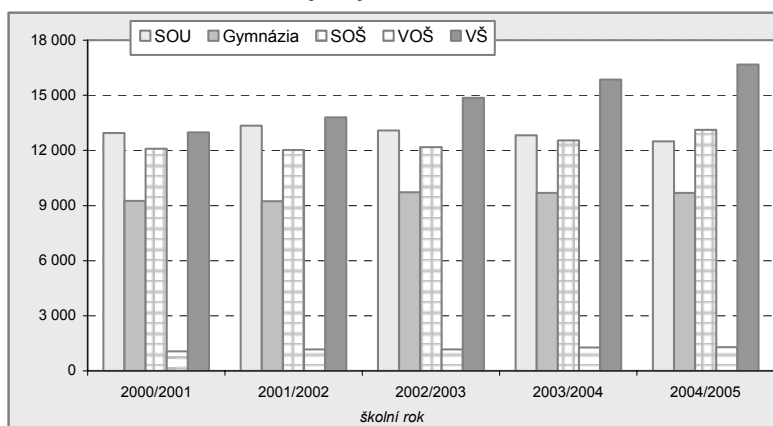
Ve školním roce 2004/2005 měl Olomoucký kraj 20 gymnázií, 48 středních odborných škol a 41 středních odborných učilišť. Zatímco u středních odborných učilišť vidíme pokles jejich počtu, u ostatních typů středního vzdělání dochází k růstu počtu jak tříd, učitelů, tak i žáků.

Ve školním roce 2000/2001 se v Olomouckém kraji učilo 12 940 učňů ve 44 učilištích. V roce 2004/2005 se počet odborných učilišť snížil na 41 a počet učňů poklesl o 445 osob. Žáci končící základní školy raději dále pokračovali na středních odborných školách nebo gymnáziích, na kterých někteří studovali již od 6. třídy (osmiletá gymnázia). Počet gymnázií v našem kraji zůstává stejný, došlo však ke zvýšení počtu studentů o 439 osob (jsou zde započítáni všichni studenti, nejen studenti denního studia).

U všech typů středního vzdělání došlo ve sledovaných letech ke zvýšení počtu studentů nebo učňů na 1 třídu nebo 1 školu.

Po roce 1989 došlo v Olomouckém kraji jako v celé České republice k rozvoji pomaturitního studia především na středních odborných školách. Vysoké školy měly nevyhovující kapacitu, tak došlo k možnosti studia na Vyšších odborných školách, které připravují absolventy maturitního studia pro odborné činnosti. Studium většinou trvá 2 – 3,5 roku při denní formě nebo 3 – 4 roky při zaměstnání.

Vyšší odborné školy (VOŠ) byly zavedeny do vzdělávací soustavy jako samostatný stupeň vzdělání ve školním roce 1996/1997 novelou školského zákona z roku 1995. Od roku 1996/1997 měl Olomoucký kraj 6 VOŠ, od roku 1999/2000 se jejich počet zvýšil na 7 a stejný počet VOŠ zůstává i nadále. O studium na VOŠ byl v roce 2004/2005 větší zájem než v roce 2000/2001 (zvýšení počtu studentů o 221 osob a zvýšení počtu studijních skupin o 11).

Graf 14 Studenti středních a vysokých škol

Změny se projevily i v průměrných počtech studentů připadajících na 1 školu. Zatímco v roce 2000/2001 připadlo na jednu VOŠ 151 studentů, ve školním roce 2004/2005 jich bylo již přes 182 studentů na 1 školu.

Tab. 4.4.3 Vysoké školy

Zdroj: ÚIV

	Školní rok					Rozdíl 2004 - 2000
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	
Vysoké školy	1	1	1	1	2	-
fakulty	7	7	7	7	7	-
studenti se státním občanstvím ČR						-
v bakalářském programu	1 720	2 098	2 592	3 828	5 262	3 491
v magisterském programu	9 546	9 866	10 277	9 864	9 096	-450
v doktorském programu	1 106	1 125	1 170	1 233	1 308	202
studující cizinci	617	715	824	932	1 069	452
další vzdělávání	1 636	2 535	1 740	2 828	2 440	804
v tom:						-
veřejné vysoké školy	1	1	1	1	1	-
fakulty	7	7	7	7	7	-
studenti	12 989	13 804	14 863	15 857	16 684	3 695
soukromé vysoké školy	-	-	-	-	1	-
fakulty	-	-	-	-	-	-
studenti	-	-	-	-	51	-
státní vysoké školy	-	-	-	-	-	-
fakulty	-	-	-	-	-	-
studenti	-	-	-	-	-	-

Do roku 2004 působila v Olomouckém kraji 1 vysoká škola - Univerzita Palackého v Olomouci - se 7 fakultami (lékařskou, filozofickou, právnickou, přírodovědeckou, pedagogickou, fakultou tělesné kultury a cyrilometodějskou teologickou fakultou). Univerzita Palackého je veřejnou vysokou.

Ve školním roce 2000/2001 studovalo na všech sedmi fakultách 12 989 studentů, z toho bylo 617 cizinců. V roce 2004/2005 došlo ke zvýšení počtu studentů o 3 695 osob. Z celkového počtu studentů bylo 65 % žen. Nárůst studentů byl u všech kategorií studia, výjimkou byli studenti magisterského studia, kde jejich počet poklesl o 450 studujících. Nejvíce studentů přibýlo v bakalářském programu, jejich počet se ve školním roce 2004/2005 zvýšil oproti roku 2000/2001 o 3 491 studentů. Také u studujících cizinců můžeme spatřit ve sledovaném období nárůst, a to o 452 cizinců studujících na olomouckých fakultách.

Od roku 2004 přibyla v našem kraji soukromá Vysoká škola logistiky v Přerově, na které ve školním roce 2004/2005 studovalo 51 studentů.